របៀបសរសេរសាលក្រម

ក) មុខងាររបស់សាលក្រមៈ

ដោយវាជាលទ្ធផលចុងក្រោយនៃនីតិវិធីច្បាប់មួយ សាលក្រមត្រូវផ្តល់នូវដំណោះស្រាយទំនាស់មួយប្រកបដោយតុល្យភាព ។ សាលក្រមមួយដែលល្អវិសេស អាចធ្វើឱ្យភាគីទំនាស់ទាំងសងខាងរស់នៅដោយស្ងប់ចិត្តទាំងអស់គ្នា ។

ដើម្បីសម្រេចគោលបំណងនេះ វាជាការចាំបាច់ដែលចៅក្រមត្រូវចេញ**ដីកាអនុវត្តសាលក្រម**ច្បាស់លាស់មួយ ដោយណែនាំភាគីទាំងពីរឱ្យអនុវត្តតាម ។

លើសពីនេះទៀត សាលក្រមត្រូវតែធ្វើឱ្យគេជឿបានថា តើវាអាចបំពេញមុខងារបង្កើតសន្តិភាពរបស់ខ្លួនបានល្អដែរឬអត់?

ដើម្បីសម្រេចគោលបំណងនេះ ចៅក្រម ចាំបាច់ត្រូវបញ្ចូលការរិះរក**ហេតុផល** ដែលត្រូវពិចារណាឱ្យបានត្រឹមត្រូវទៅក្នុងសាលក្រម ដែលបង្ហាញភាគីទាំងពីរថា ស្ថានភាពរបស់ពួកគេ ត្រូវបានពិចារណាយ៉ាងល្អិតល្អន់ ។ ចៅក្រមត្រូវតែបង្ហាញភាគីទាំងពីរដោយ លំអិតថា **អង្គហេតុ** និងទស្សនៈច្បាប់នានាដែលពួកគេបានទទួលត្រូវបានធ្វើការពិចារណា និងត្រូវបានថ្លឹងថ្លែង យ៉ាងសមស្រប ។

នៅទីបញ្ចប់ សាលក្រមត្រូវតែបង្ហាញឱ្យបានជាក់លាក់ថា តើ**មាត្រាច្បាប់**ណាខ្លះ ត្រូវបានយកមកអនុវត្តចំពោះអង្គហេតុនៃរឿងក្តីនោះ? ប្រការខាងលើនេះមានសារៈសំខាន់ ដើម្បីធ្វើឱ្យគូភាគីបានយល់អំពីច្បាប់ និងរៀនសូត្រពីសាលក្រមនូវការប្រព្រឹត្តឱ្យបានត្រឹមត្រូវទៅតាមច្បាប់ ។ម្យ៉ាងវិញទៀត វាផ្តល់ឱកាសឱ្យពួកគេដើម្បីពិនិត្យសាលក្រម ក្នុងករណីមានកំហុសផ្សេងៗ ដូចជា ការធ្វេសប្រហែស ឬការយល់ខុសលើអង្គហេតុ ឬកំហុសផ្លូវច្បាប់ផ្សេងៗ ដើម្បីរៀបចំបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍មួយដែលអាចមាននៅពេលខាងមុខ ដោយផ្អែកលើកំហុសទាំងនេះ ។

ចៅក្រមដែលសរសេរសាលក្រម ត្រូវតែពិចារណាជានិច្ចថា អត្ថបទដែលខ្លួនចងក្រងនេះត្រូវបានអានដោយ**អ្នកទទួលផ្សេងៗ** ។ ដោយពិចារណាលើប្រការនេះ អត្ថបទនោះត្រូវតែ **សរសេរឱ្យអ្នកទទួលទាំងអស់នេះអាចយល់បាន** ហើយត្រូវតែមានព័ត៌មានដែលចាំបាច់សម្រាប់ពួកគេៈ

- **គូភាគី**ខ្លួនគេដែលមិនមែនជាគណៈវិនិច្ឆ័យ ត្រូវការ**សេចក្តីណែនាំដែលងាយស្រួលអាន**មួយអំពីអ្វីដែលច្បាប់បានចែង និងអំពីអ្វីដែលច្បាប់តម្រូវឱ្យពួកគេធ្វើ ។ គូភាគីក៏ត្រូវការដឹងផងដែរថា តើចៅក្រមបានស្តាប់ដោយយកចិត្តទុកដាក់ ចំពោះតួនាទីរបស់ភាគី ដែរឬទេ?
- **មេធាវី**របស់គូភាគីត្រូវការដឹងឱ្យបានច្បាស់លាស់ថា តើសាលក្រមនោះផ្អែកលើមូលបទច្បាប់ដូចម្តេច? ចំណុចនេះ តម្រូវឱ្យចៅក្រម**ដកស្រង់ឱ្យបានជាក់លាក់នូវមាត្រាច្បាប់** ដែលខ្លួនបានអនុវត្តទៅលើរឿងក្តីនោះ។ ដើម្បីពន្យល់អំពីការត្រិះរិះពិចារណាហេតុផលផ្លូវច្បាប់ ចៅក្រមអាចបញ្ចូល**ពាក្យបច្ចេកទេសច្បាប់**បានពីព្រោះ មេធាវីក្នុងនាមជាគណៈវិនិច្ឆ័យដែលបានទទួលការបណ្តុះបណ្តាល អាចយល់បានងាយអំពីហេតុផលទាំងនោះ ។

- នៅក្នុងករណីដែលភាគីធ្វើបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ **តុលាការដែលទទួលពាក្យបណ្ដឹងខ្ពស់ជាង** ដែលត្រូវពិនិត្យពិច័យសាលក្រម ត្រូវការដឹងថា តើអង្គហេតុទាំងអស់ត្រូវបានប្រមូលដោយសមស្របហើយឬនៅ និងថាតើភស្តុតាងទាំងអស់ត្រូវបានប្រមូលស្របទៅតាមច្បាប់ដែរឬទេ? លើសពីនេះទៅទៀត សាលក្រមគួរតែបញ្ចូលផងដែរនូវ**សេចក្ដីសង្ខេបខ្លីមួយអំពីនីតិវិធី** ឬគួរមានអមមកជាមួយនូវកំណត់ហេតុនៃនីតិវិធីរឿងក្ដីភ្ជាប់មកជាមួយផង ។

ខ) តម្រូវការផ្លូវច្បាប់ជាមូលដ្ឋានពាក់ព័ន្ធនឹងសាលក្រម:

I) ពេលវេលា ការបោះពុម្ពផ្សាយ ហេតុផល:

មាត្រា១៤ ICCPR ដែលបានកំណត់អំពី គោលការណ៍ជាមូលដ្ឋាននៃការជំនុំជំរះដោយយុត្តិធម៌នោះតម្រូវថា សាលក្រមត្រូវតែ:

- ធ្វើភ្លាមនៅក្នុង**រយៈពេលសមស្រប** បន្ទាប់ពីការជំនុំជំរះបានបញ្ចប់ (មាត្រា ១៤ III គ ICCPR)
- ប្រកាស **ជាសាធារណៈ** (មាត្រា១៤ I ៣ ICCPR)
- បង្ហាញ**ហេតុផល**ជាមូលដ្ឋាននៃសេចក្ដីសម្រេច ដើម្បីធានាសិទ្ធិប្ដឹងឧទ្ធរណ៍ប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព (មាត្រា១៤ V ICCPR)

II) តម្រូវការផ្លូវច្បាប់ចំពោះខ្លឹមសារនៃសាលក្រមមួយ:

បញ្ញត្តិច្បាប់មួយចំនួនអធិប្បាយអំពីខ្លឹមសារអប្បបរមាប៉ុន្មានដែលត្រូវបញ្ចូលទៅក្នុងសាលក្រម ប្រសិនបើសាលក្រមនឹងបំពេញមុខងារដូចពោលខាងលើរបស់ខ្លួន :

> មាត្រា ១៨៣ ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ
>
> សាលក្រមទាំងឡាយត្រូវមានពីរផ្នែក: ផ្នែកខាងលក្ខណៈសម្បត្តិ និងផ្នែកសាលក្រមសុទ្ធសាធ ។
>
> I) ផ្នែកខាងលក្ខណៈសម្បត្តិ ដែលសរសេរនៅក្បាលសាលក្រមត្រូវមាន: គោត្តនាម និងនាម វិជ្ជាជីវៈ ទីលំនៅ និងតួនាទីនៃគូភាគី គោត្តនាម និងនាមរបស់មេធាវី ឬអ្នកការពារបទចោទប្រកាន់ និងសំណូមពររបស់គូក្ដីប្រសិនបើមាន សុំសេចក្ដីរំលឹកអំពីនីតិវិធី ដែលបានប្រព្រឹត្ត ដោយមានចុះនិទ្ទេសនូវអំពើ និងកិច្ចធំៗ ព្រមទាំងឧប្បត្តិហេតុនានា ដែលតុលាការបានសម្រេចហើយ ។ លក្ខណៈសម្បត្តិនេះ ក៏ត្រូវផងដែរនូវសំនួរ និង ចម្លើយដែលបានធ្វើនៅពេលសវនាការ ។
>
> II) ផ្នែកខាងសាលក្រមសុទ្ធសាធ ត្រូវចែកចេញជាពីរផ្នែកទៅទៀតគឺ: ផ្នែកខាងសំអាងហេតុ និងផ្នែកខាងសេចក្ដីសម្រេច ។
>
> ក) សំអាងហេតុ គឺយោបល់ទាំងឡាយដែលកំណត់ចេញសេចក្ដីសម្រេចរបស់តុលាការ ។
>
> ខ) សេចក្ដីសម្រេច បញ្ជាក់ពីវិធានការទាំងឡាយដែលចាំបាច់ ឬការផ្ដន្ទាទោសដែលតុលាការបានសម្រេច ។

មាត្រា ១៨៤ នៃច្បាប់ស្តីពីនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌៈ

សាលក្រមណាក៏ដោយ ត្រូវមានសំអាងហេតុគ្រប់ចំណុចសំខាន់ៗ នៃបទចោទប្រកាន់ និង គ្រប់ចំណុចនៃពាក្យសុំរបស់គូភាគី ។ សំអាងហេតុត្រូវតែច្បាស់លាស់ មានន័យថា បញ្ជាក់ឱ្យប្រាកដនូវគំនិតរបស់ចៅក្រម ដោយឥតនាំឱ្យមានការភ័ន្តច្រឡំ ឬសេចក្តីផ្ទុយគ្នានោះឡើយ ។

សេចក្តីសម្រេចដែលជាផ្នែកសំខាន់បំផុតនៃសាលក្រម ក៏ត្រូវតែសរសេរឱ្យច្បាស់លាស់ដូចសំអាងហេតុដែរ ។ នៅក្នុងសេចក្តីសម្រេច ត្រូវចុះអត្ថបទច្បាប់ទាំងឡាយដែលការសម្រេចត្រូវផ្អែកលើ ។

មាត្រា២៦ I ១ នៃព្រហ្មទណ្ឌអន្តរកាលៈ

គ្រប់សាលក្រមព្រហ្មទណ្ឌត្រូវប្រកាស "ក្នុងនាមប្រជាជាតិកម្ពុជា" សាលក្រមត្រូវចង្អុលអំពើដែលចោទប្រកាន់លើជនជាប់ចោទ ចង្អុលសាក្សី ឬភស្តុតាងដែលចាត់ទុកជាត្រឹមត្រូវ ហើយដែលមានចែងមូលហេតុច្បាស់លាស់ក្នុងការផ្តន្ទាទោស ។

មាត្រា ១៨៩ នៃពង្រាងច្បាប់ស្តីពីនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី និង ប្រការ៣៨ នៃប្រកាសស្តីពីក្រុមប្រឹក្សាអាជ្ញាកណ្តាល (សំរាប់វិវាទការងាររួម) ចែងអំពីកំរិតអប្បបរមាសំរាប់ខ្លឹមសារនៃសាលក្រម ឬសេចក្តីបង្គាប់របស់អាជ្ញាកណ្តាលៈ

មាត្រា ១៨៩ ពង្រាងច្បាប់ស្តីពីនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីៈ

I) សាលក្រមជាលាយលក្ខណ៍អក្សរត្រូវបញ្ចូលបញ្ហាអង្គច្បាប់ដូចខាងក្រោមៈ
- ក) តុលាការ
- ខ) កាលបរិច្ឆេទដែលសេចក្តីសំអាងជាពាក្យសម្តីត្រូវបានបញ្ចប់
- គ) ឈ្មោះ និងអាស័យដ្ឋានរបស់គូភាគី និងអ្នកតំណាងរបស់គេ
- ឃ) អង្គហេតុ និងបញ្ហាអង្គច្បាប់ក្នុងទំនាស់
- ង) សំអាងហេតុចំពោះសេចក្តីសម្រេច
- ច) អត្ថបទមេ និងសន្និដ្ឋានរបស់សាលក្រម

II) ឯកសាររាយការណ៍អំពីអង្គហេតុ និងបញ្ហាអង្គច្បាប់ក្នុងទំនាស់ត្រូវផ្អែកលើ និងរាប់បញ្ចូលនូវ សេចក្តីសង្ខេបនៃសេចក្តីថ្លែងការណ៍របស់គូភាគី ។

III) សាលក្រមជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ត្រូវចុះហត្ថលេខាដោយចៅក្រម ដែលចេញសាលក្រមនោះ ។

មាត្រា១៨៩ នៃពង្រាងក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី (ត):

IV) ប្រសិនបើ កាលៈទេសៈរារាំងចៅក្រមដែលជាសមាជិកនៃក្រុមចៅក្រម មិនឱ្យចុះហត្ថលេខាលើសាលក្រមជាលាយលក្ខណ៍អក្សរនោះបាន ចៅក្រមផ្សេងទៀតត្រូវចុះហត្ថលេខា លើសាលក្រមនោះ ហើយចង្អុលហេតុផលអំពីអវត្តមានរបស់ចៅក្រមម្នាក់ៗ ដែលត្រូវចុះ ហត្ថលេខាលើសាលក្រមនោះ ។

មាត្រា ៣៨ ប្រកាសស្តីពីក្រុមប្រឹក្សាអាជ្ញាកណ្តាលៈ

សេចក្តីបង្គាប់របស់អាជ្ញាកណ្តាលត្រូវមានៈ

ក) ឈ្មោះរបស់អាជ្ញាកណ្តាលទាំងបីនាក់

ខ) ឈ្មោះ ទីលំនៅ និងអាសនៈ ឬលំនៅដ្ឋានពិតប្រាកដរបស់ភាគី

គ) សេចក្តីសង្ខេបនៃនីតិវិធី

ឃ) ពិពណ៌នាអំពីការទាមទារ និងពិពណ៌នាអំពីការទាមទារតប ប្រសិនបើមាន

ង) ហេតុផលចំពោះសេចក្តីសម្រេចដែលបានផ្តល់ឱ្យនៅក្នុងសេចក្តីបង្គាប់ ដែលឯកសារសំអាងពាក់ព័ន្ធនឹងបទបញ្ញត្តិដែលមានចែងក្នុងច្បាប់ការងារ អាចយកមកអនុវត្តបាន វាអនុវត្តនូវបទបញ្ជា ឬកិច្ចព្រមព្រៀងការងាររួម ឬកិច្ចសន្យាការងារជាឯកបុគ្គល

ច) សេចក្តីសម្រេចរបស់ក្រុមអាជ្ញាកណ្តាល

ឆ) កាលបរិច្ឆេទចេញសេចក្តីបង្គាប់ ។

គ) រចនាសម្ព័ន្ធជាមូលដ្ឋាននៃសាលក្រមជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ

ក្រុមប្រឹក្សាអាជ្ញាកណ្តាលដែលត្រូវបានបង្កើតឡើងនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ដើម្បីដោះស្រាយជម្លោះការងាររួម បានរៀបចំបែបបទដែលមានប្រយោជន៍បំផុតសំរាប់ការសរសេរសេចក្តីបង្គាប់របស់អាជ្ញាកណ្តាល ។ ដោយសេចក្តីបង្គាប់មួយមានទ្រង់ទ្រាយដូចគ្នានឹងសាលក្រមនោះ បែបបទនៃសេចក្តីបង្គាប់នេះអាចជាឧបករណ៍មួយដ៏មានប្រយោជន៍សំរាប់ជនគ្រប់រូបដែលត្រូវសរសេរសាលក្រម ឬ ដែលចង់ឃើញនូវអ្វីដែលជាខ្លឹមសារអប្បបរមានៃសាលក្រម ។ គេហទំព័ររបស់ក្រុមប្រឹក្សាអាជ្ញាកណ្តា[៤៧] ផ្តល់នូវអត្ថបទជាច្រើនស្តីពីសេចក្តីបង្គាប់ដែលត្រូវបានពិចារណារកហេតុផល និងដែលសរសេរជាលាយលក្ខណ៍អក្សរជាភាសាខ្មែរ និងភាសាអង់គ្លេស ដែលអាចធ្វើជាគំរូសំរាប់ការសរសេរសាលក្រម ។

[៤៧] www.arbitrationcouncil.org

ផ្នែកសំខាន់ៗរបស់សាលក្រមៈ

- ចំណងជើងនៃរឿងក្ដី
- ដីកាអនុវត្តសាលក្រម
- សេចក្ដីសង្ខេបនៃសេចក្ដីថ្លែងការណ៍របស់គូភាគី
- លទ្ធផលនៃអង្គហេតុ
- ហេតុផលចំពោះសេចក្ដីសម្រេច
- ព័ត៌មានអំពីសិទ្ធិប្ដឹងឧទ្ធរណ៍

I) ចំណងជើងនៃរឿងក្ដីៈ

ផ្នែកដែលនៅលើក្បាលនៃសាលក្រមនេះមានព័ត៌មានលំអិតអំពីគូភាគី មេធាវីរបស់ពួកគេ និងប្រធានបទនៃការទាមទារ ។ វាមានជាបន្ថែមទៀតនូវលេខសំណុំរឿង ឈ្មោះរបស់ចៅក្រមដែលធ្វើសេចក្ដីសម្រេច ឬឈ្មោះនៃក្រុមតុលាការដែលធ្វើសេចក្ដីសម្រេច និងពាក្យមួយឃ្លាថាៈ "ក្នុងនាមប្រជារាស្ត្រខ្មែរ - សាលក្រម " ។

<u>ឧទាហរណ៍ៈ</u>

លេខសំណុំរឿង :….

ក្នុងនាមប្រជារាស្ត្រខ្មែរ

~ សាលក្រម~

ក្នុងរឿងក្ដីរបស់

ភាគី ក -ដើមបណ្ដឹង-

(ឈ្មោះ អាស័យដ្ឋាន ។ល។)

តំណាងដោយ :

មេធាវី ហ

(ឈ្មោះ អាស័យដ្ឋាន)

ប្ដឹង

ភាគី ខ -ចុងចំលើយ-

(ឈ្មោះ អាស័យដ្ឋាន ។ល។)

តំណាងដោយៈ

មេធាវី ឡ

(ឈ្មោះ អាស័យដ្ឋាន)

អំពីការទាមទារសំណងការខូចខាត

ចៅក្រមៈ …(ឈ្មោះ) នៃតុលាការខេត្ត-ក្រុង …(ឈ្មោះ) បានសំរេចដូចតទៅៈ

II) ដីកាអនុវត្តសាលក្រមៈ

ផ្នែកនេះនៃសាលក្រមបង្កើតនូវសេចក្តីសម្រេចដែលចៅក្រមបានធ្វើ ។ វាប្រាប់គូភាគីឱ្យបានដឹងយ៉ាងច្បាស់លាស់អំពីអ្វីដែលតុលាការបញ្ជាឱ្យពួកគេធ្វើ និងវិធីដែលសេចក្តីសម្រេចនោះត្រូវអនុវត្ត ។ បញ្ជាដែលតុលាការចេញឱ្យនេះត្រូវតែអាចអនុវត្តបាន នេះមានន័យថា វាត្រូវតែបញ្ជាក់ឱ្យបានច្បាស់លាស់ **ដោយកំណត់ឈ្មោះគូភាគីឱ្យច្បាស់លាស់ ករណីយកិច្ចរបស់ពួកគេ ពេលកំណត់ ចំនួនទឹកប្រាក់ អត្រាការប្រាក់ដែលត្រូវសង** ។ល។ វាត្រូវតែច្បាស់លាស់សំរាប់តុលាការអនុវត្តច្បាប់ ឬទីភ្នាក់ងារអនុវត្តច្បាប់ផ្សេងៗ (ដូចជា មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌) ដោយមិនចាំបាច់ពិភាក្សាជាបន្ថែមថា តើគូភាគីមានកាតព្វកិច្ចអ្វីខ្លះទៅតាមសេចក្តីសំរេចនោះឡើយ? ការបង្កើតដីកាអនុវត្តសាលក្រមណាមួយដែលមិនច្បាស់លាស់ អាចជំរុញឱ្យគូភាគីចាប់ផ្តើមនូវជម្លោះថ្មីមួយទៀតអំពីការអនុវត្តន៍ និងខ្លឹមសារនៃសេចក្តីសម្រេច ។

<u>ឧទាហរណ៍</u> :

"ភាគីចុងចោទ ត្រូវបានតុលាការបញ្ជាឱ្យបង់ប្រាក់ចំនួន ១.០០០.០០០រៀល ទៅឱ្យភាគីដើមចោទរួមទាំងអត្រាការប្រាក់ ១០ភាគរយ បន្ថែមលើចំនួនខាងលើ គិតចាប់តាំងពីថ្ងៃទី៣ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០០៣ ក្នុងរយៈពេល ១០ថ្ងៃ បន្ទាប់ពីបានទទួលសាលក្រមនេះជាផ្លូវការ ។

លើសពីនេះទៀត ភាគីចុងចោទត្រូវ ទទួលបន្ទុកលើថ្លៃចំណាយនៃនីតិវិធីរឿងក្តី ដោយរាប់បញ្ចូលទាំងថ្លៃចំណាយលើមេធាវីរបស់ដើមចោទផង ។"

អត្ថបទបែបនេះ មិនបន្សល់ទុកនូវមន្ទិលសង្ស័យអំពីអ្វីដែលត្រូវធ្វើពិតប្រាកដឡើយ ចំណែកឧទារហណ៍នៃបញ្ជាតុលាការដូចខាងក្រោមនេះ អាចមានភាពស្រពិចស្រពិលខ្លាំងពេក និងមិនអាចអនុវត្តបានឡើយៈ

"ភាគី "ក" ត្រូវបង់ការសងជំងឺចិត្តគ្រប់គ្រាន់ដល់ភាគី "ខ" ចំពោះការខូចខាតដែលភាគី "ក"បានបង្កឡើងឱ្យបានឆាប់តាមដែលភាគី "ក" អាចមានប្រាក់សងគ្រប់"។

ការសរសេរបែបនេះ បានបើកឱកាសឱ្យមានសំនួរជាច្រើនៈ តើការសងជំងឺចិត "គ្រប់គ្រាន់" ប៉ុន្មាន ? តើបញ្ជានេះ គ្របដណ្តប់លើ "ការខូចខាត " អ្វីខ្លះ? តើភាគី "ក" ត្រូវបង់ប្រាក់នៅពេលណា ?

III) អង្គហេតុៈ

សាលក្រម គឺជាលទ្ធផលនៃការអនុវត្តន៍ច្បាប់ចំពោះអង្គហេតុ ។ ចៅក្រមប្រមូលអង្គហេតុពីគូភាគីទាំងពីរនៅក្នុងនីតិវិធីរឿងក្តីដោយយុត្តិធម៌មួយ ។ ដូច្នេះ នៅពេលចាប់ផ្តើមនៃសាលក្រម ត្រូវតែមាន**សេចក្តីសង្ខេបនៃរឿងក្តីនោះដូចដែលគូភាគីបានបង្ហាញ** ។

ប្រសិនបើមានអង្គហេតុដែលមានទំនាស់ ចៅក្រមត្រូវតែលើកយកភស្តុតាងមកបង្ហាញ និងត្រូវកំណត់ថាតើអង្គហេតុមួយណា ដែលខ្លួនយល់ថាអាចបង្ហាញបានដោយភស្តុតាងនេះ និងអង្គហេតុមួយណាដែលមិនអាចបង្ហាញបាន? ផ្នែកនេះនៃសាលក្រមហៅថា **លទ្ធផលនៃអង្គហេតុ** ។ វាក៏រាប់បញ្ចូលផងដែរនូវការជ្រើសរើសយកអង្គហេតុទាំងឡាយ ដែលតុលាការយល់ថាមានការចាំបាច់ ដើម្បីយកធ្វើជាមូលដ្ឋាននៃសេចក្តីសំរេច ។

ជាចុងក្រោយ ចៅក្រមអនុវត្តនូវអត្ថបទច្បាប់សមស្របមួយជំហានម្តងៗ ទៅលើអង្គហេតុទាំងនេះ ដោយពិនិត្យមើលដោយ ប្រុងប្រយ័ត្នថា តើអង្គហេតុដែលត្រូវបានផ្តល់ឱ្យនោះបំពេញលក្ខខណ្ឌច្បាប់ដែលបង្កើតឡើងដោយច្បាប់នេះដែរឬអត់?

១) សេចក្តីសង្ខេបនៃរឿងក្តីដែលលើកបង្ហាញដោយគូភាគីៈ

ចៅក្រម ត្រូវតែចង្អុលបង្ហាញឱ្យបានច្បាស់នៅក្នុងសាលក្រមអំពីអង្គហេតុណាដែលខ្លួនបានយកធ្វើជាមូលដ្ឋាននៃសេចក្តីសម្រេច ពីព្រោះថា **"វាមិនទាន់គ្រប់គ្រាន់ទេដែលយុត្តិធមិត្រូវបានផ្តល់ឱ្យនោះ ប៉ុន្តែគេក៏ត្រូវតែមើលឃើញថាយុត្តិធមិត្រូវបានផ្តល់ឱ្យផង"** ។ នេះមានន័យថា គូភាគីនៃទំនាស់មួយត្រូវតែមើលឃើញសាលក្រមនោះ ថាជាដំណោះស្រាយដ៏យុត្តិធមិ និងត្រឹមត្រូវចំពោះទំនាស់របស់ពួកគេ ។ ពួកគេនឹងទទួលយកសាលក្រម ប្រសិនបើ ពួកគេពិតជាអាចមើលឃើញថា ចៅក្រមបានកត់សំគាល់នូវរាល់សំដីរបស់ពួកគេ ដោយយកចិត្តទុកដាក់។

ដូច្នេះ ត្រូវតែមានសេចក្តីសង្ខេបដ៏ខ្លីមួយស្តីពីសំដីរបស់គូភាគីដែលបង្ហាញអំពី **អង្គហេតុ ភស្តុតាង** និង **ទស្សនៈផ្លូវច្បាប់** ដែលផ្តល់ឱ្យដោយគូភាគី ។ ដើម្បីធ្វើឱ្យអត្ថបទនោះមានភាពច្បាស់លាស់ គួរតែមានការបែងចែករវាងអង្គហេតុដែលភាគីទាំងពីរបានព្រមព្រៀងគ្នា និងអ្វីដែលជាបញ្ហាជំលោះ ។ ជាចុងក្រោយ សេចក្តីសង្ខេបនោះ គួរតែបញ្ជាក់ផងដែរ នូវអ្វីដែលជា**ការទាមទារ**ពិតប្រាកដរបស់ភាគីនីមួយៗ ។

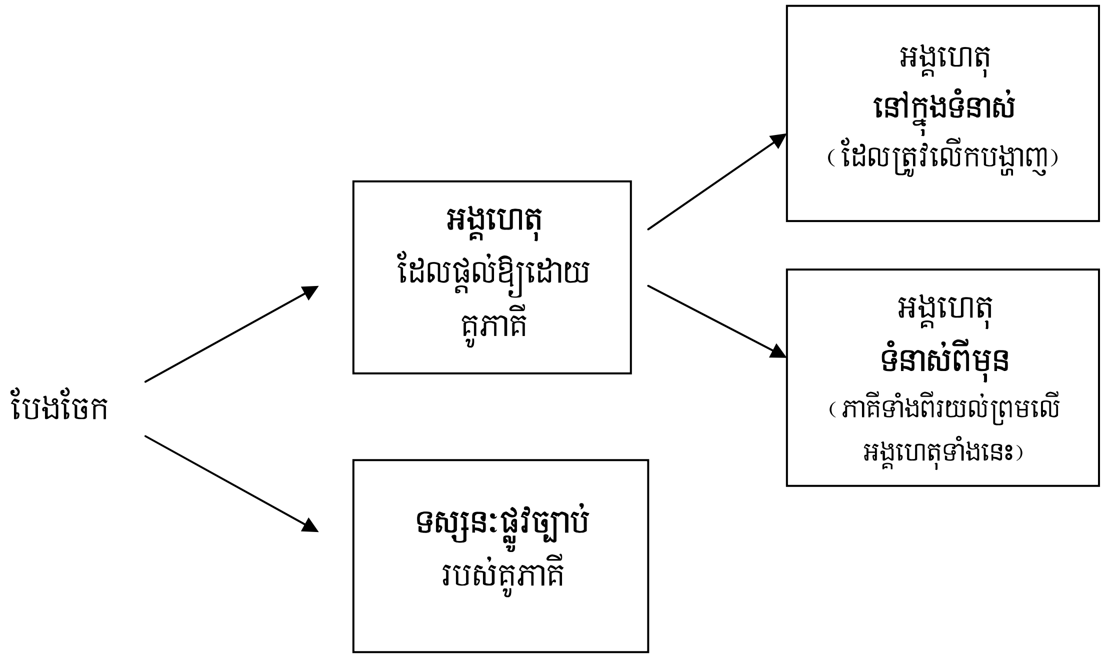

ការធ្វើការបែងចែកភាពខុសគ្នាទាំងនេះផ្តល់នូវរចនាសម្ព័ន្ធ និងទិដ្ឋភាពរួមកាន់តែច្បាស់ថែមទៀត ។ វាធ្វើឱ្យមានភាពងាយ យល់ភ្លាមៗថា តើបញ្ហា និងជម្លោះស្ថិតនៅកន្លែងណានៅក្នុងរឿងក្តីជាក់លាក់មួយ?

ឧទាហរណ៍:

១. អង្គហេតុដែលត្រូវបានព្រមព្រៀងគ្នាដោយភាគីទាំងពីរ

ដើមចោទ "ក" ជាម្ចាស់កម្មសិទ្ធិផ្ទះលេខ ... នៅក្នុង ... ចុងចោទ "ខ" បានជួលផ្ទះនេះដោយផ្អែកលើកិច្ចសន្យាជួលផ្ទះមួយជាមួយ "ក" ចុះថ្ងៃទី... ខែ... ឆ្នាំ... ផ្ទះនេះត្រូវបានប្រគល់ជូនលោក "ខ" នៅថ្ងៃទី... ខែ... ឆ្នាំ... ភាគីទាំងពីរបានព្រមព្រៀងគ្នាថា ផ្ទះនេះស្ថិតក្នុងស្ថានភាពល្អនៅកាលបរិច្ឆេទនោះ ។ កិច្ចសន្យាជួលផុតកំណត់ នៅថ្ងៃទី... ខែ... ឆ្នាំ... "ខ" បានប្រគល់ផ្ទះនោះទៅឱ្យ "ក" វិញ បន្ទាប់ពីកិច្ចសន្យាជួលនេះបានចប់ ។

២. គោលជំហររបស់ភាគី "ក"

ក) ការចោទប្រកាន់**ដោយភាគី** "ក":

"ក" ចោទថា "ខ" បានប្រគល់ផ្ទះឱ្យខ្លួនវិញក្នុងស្ថានភាពមិនល្អ ពីព្រោះ "ខ" បានបង្កការខូចខាតដោយការធ្វេសប្រហែស ដោយទុកឱ្យអាងទឹកហៀរចោលនៅពេលដែលខ្លួនមិននៅផ្ទះ នៅថ្ងៃ... ខែ... ឆ្នាំ... ។ "ក" និយាយថា ការខូចខាតនេះត្រូវការចំណាយ ៥០០ ដុល្លារ ដើម្បីជួសជុល ។

ខ) **ទស្សនះផ្លូវច្បាប់របស់** "ក":

"ក" គិតថា ខ្លួនមានសិទ្ធិយោងតាមមាត្រា... នៃច្បាប់រដ្ឋប្បវេណី ក្នុងការទទួលសំណងជំងឺចិត្តដែល "ខ" ត្រូវសង ដោយសារការបង្កការខូចខាត ដោយធ្វេសប្រហែសមកលើទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ខ្លួន ។

៣. ការទាមទាររបស់ "ក":

ការទាមទាររបស់ "ក":

សាលក្រមតុលាការមួយដែលបញ្ជាឱ្យ "ខ" សងប្រាក់ ៥០០ ដុល្លារដល់ "ក" ក្នុងរយៈពេល ១០ថ្ងៃ ក្រោយពីបានទទួលសាលក្រមនេះ រាប់បញ្ចូលទាំងការប្រាក់ ១០ភាគរយ គិតចាប់តាំងពី ថ្ងៃទី... ហើយបញ្ជាឱ្យ "ខ" ទទួលបន្ទុកលើថ្លៃចំណាយលើនីតិវិធីរឿងក្តីទាំង អស់រួមទាំងថ្លៃចំណាយលើមេធាវីរបស់ "ក" ផង ។

៤. ការទាមទារតបរបស់ "ខ":

ការទាមទាររបស់ "ខ":

ឱ្យតុលាការបដិសេធចោលទាំងស្រុងនូវការទាមទាររបស់ "ក" ហើយបញ្ជាឱ្យ "ក" ទទួលរ៉ាប់រងរាល់ចំណាយទាំងអស់លើនីតិវិធីរឿងក្តី រាប់បញ្ចូលទាំងថ្លៃចំណាយលើមេធាវីរបស់ "ខ" ផង ។

៥. គោលជំហររបស់ "ខ":

ក) ការចោទដោយ "ខ":

"ខ" យល់ព្រមថា ផ្ទះនោះមានការខូចខាតមែន ។ ប៉ុន្តែ "ខ" និយាយថា គាត់មិនទទួលខុសត្រូវលើការខូចខាតនោះទេ ពីព្រោះនៅថ្ងៃហេតុការណ៍ខាងលើ គាត់មិនបាននៅផ្ទះ ហើយមិនបានប្រើអាងទឹកនោះឡើយ ប៉ុន្តែមានភ្លៀងធ្លាក់យ៉ាងខ្លាំងបណ្តាលឱ្យទឹកជន់លិចផ្ទះទាំងមូល ។ លើសពីនេះ គាត់បាននិយាយថា ការខូចខាតនៅផ្ទះនោះ អាចជួលជុលបានយ៉ាងងាយដោយត្រូវចំណាយត្រឹមតែ ១៥០ ដុល្លារ ប៉ុណ្ណោះ ។

ខ) **ទស្សនះផ្លូវច្បាប់របស់** "ខ":

"ខ" យល់ថា "ក" គ្មានសិទ្ធិទាមទារប្រាក់ ៥០០ដុល្លារ ពីគាត់ឡើយ ពីព្រោះច្បាប់មិនអនុញ្ញាតឱ្យ "ក" តំរូវឱ្យគាត់ទទួលខុសត្រូវចំពោះការខូចខាតដែលបង្កឡើងដោយកម្លាំងដែលមិនអាចគ្រប់គ្រងបាន ក្នុងករណីនេះដោយសារទឹកភ្លៀងជន់លិចឡើយ ។

២) ការស្វែងរកអង្គហេតុ:

ផ្នែកនេះនៃសាលក្រម ត្រូវតែបង្ហាញអំពីអង្គហេតុដែលចៅក្រមយកធ្វើជាមូលដ្ឋាននៃសេចក្តីសំរេច ។ សាលក្រម ត្រូវតែផ្តល់នូវហេតុផលដ៏ខ្លីមួយថា តើហេតុអ្វីបានជាអង្គហេតុនៅក្នុងទំនាស់ ត្រូវបានចាត់ទុកថាជាអង្គហេតុដែលចៅក្រម ត្រូវបង្ហាញទៅតាមការថ្លឹងថ្លែងលើភស្តុតាងដែលពាក់ព័ន្ធ?

ឧទាហរណ៍:

ការខូចខាតចំពោះទឹកនៅក្នុងផ្ទះនោះ ត្រូវបានបង្កឡើងដោយ "ខ" ប៉ុន្តែការជួសជុលការខូចខាតនេះមានតម្លៃត្រឹមតែ ១៥០ដុល្លារ ប៉ុណ្ណោះ ។

តុលាការ ប្រមូលបានអង្គហេតុនេះពីការសាកសួរអ្នកជិតខាងរបស់ "ខ" ដែលបានធ្វើជាកសិណសាក្សីថា ក្នុងកំឡុងពេលជួល ពុំមានភ្លៀងធ្លាក់នៅកន្លែងនោះទាល់តែសោះ ។ ពុំមានហេតុផលណាមួយដែលមិនត្រូវជឿអ្នកជិតខាងទាំងនេះទេ ។ ពួកគេ បានធ្វើជាកសិណសាក្សីបង្ហាញអង្គហេតុដូចៗគ្នា ដាច់ដោយឡែកពីគ្នា ហើយមិនបានបង្ហាញនូវសមានចិត្ត ឬអាកប្បកិរិយាជាអវិជ្ជមានចំពោះ "ខ" ឡើយ ។

ម្យ៉ាងវិញទៀត របាយការណ៍សាធារណៈ បានបញ្ជាក់បន្ថែមនូវសក្តិភាពនេះ ។ លើសពីនេះទៀត តុលាការ បានត្រួតពិនិត្យផ្ទះរបស់ "ក" និងអ្នកជិតខាងរបស់គាត់ ដោយរកឃើញថា ផ្ទះរបស់អ្នកជិតខាងមិនបង្ហាញនូវសញ្ញាណាមួយនៃការខូចខាតដោយសារទឹកភ្លៀងជន់លិចឡើយ ទោះបីជា ផ្ទះទាំងនោះស្ថិតនៅជិតផ្ទះរបស់ "ក" ហើយអាចនឹងទទួលរងការខូចខាតដូចគ្នា ក្នុងករណីមានទឹកជំនន់ ក៏ដោយ ។ ជាចុងក្រោយ ស្នាមទឹក មានសភាពស្អាតល្អដូចជាទឹកម៉ាស៊ីន ហើយមិនកខ្វក់ដូចទឹកកខ្វក់ ដែលហូរចូលមកពីក្រៅជន់លិចផ្ទះនោះឡើយ ។ ដោយផ្ទះនោះ មិនមានការខូចខាតនៅពេលដែលជួលទៅឱ្យ "ខ" ប៉ុន្តែមានការខូចខាតនៅពេលដែល "ខ" បានចាកចេញនោះ បញ្ហាទាំងអស់នេះសបញ្ជាក់យ៉ាងច្បាស់ថា ការខូចខាតនេះត្រូវបានបង្កឡើងដោយ "ខ" ដែលបានបណ្តោយឱ្យទឹកអាងហូរហៀរចោល ។

ប៉ុន្តែការសាកសួរអ្នកជំនាញខាងបំពង់ទឹក និងឯកសារផ្សេងគ្នាពីរទៀតនៃតម្លៃដាក់ស្នើសំរាប់ការជួសជុលដែល "ខ" បានដាក់ជូន បង្ហាញថា វាមានតម្លៃត្រឹមតែ ១៥០ដុល្លារ ប៉ុណ្ណោះ ក្នុងការជួសជុលការខូចខាតនោះ ។

IV) ហេតុផលចំពោះសេចក្តីសំរេច:

គ្រប់ភាគី មានសិទ្ធិទទួលសាលក្រមមួយដែលបង្ហាញនូវហេតុផល ។ សាលក្រមមួយដែលគ្មានហេតុផលនឹងធ្វើឱ្យមានការលំបាកក្នុងការរៀបចំបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ដែលមានមូលដ្ឋានត្រឹមត្រូវប្រឆាំងនឹងសាលក្រមនោះ ។ ដូច្នេះ សិទ្ធិប្តឹងឧទ្ធរណ៍ (មាត្រា ១៤ V ICCPR) រាប់បញ្ចូលទាំងសិទ្ធិដើម្បីដឹងអំពីហេតុផលនៃសាលក្រមផង ។ ករណីយកិច្ចដើម្បីផ្តល់ហេតុផលចំពោះសាលក្រម ក៏ធ្វើឱ្យមានការពិបាកដល់ចៅក្រមក្នុងការលាក់កំបាំងនូវទឹកចិត្តពិតរបស់ខ្លួនសំរាប់ការធ្វើសាលក្រម ដែលមិនស្ថិតក្រោមឥទ្ធិពលនៃអង្គច្បាប់ និងអង្គហេតុ ប៉ុន្តែច្រើនតែស្ថិតក្រោមឥទ្ធិពលសំណូករបស់ភាគីម្ខាងដែលសូកប៉ាន់ចៅក្រម ឬដោយសារ តែចៅក្រមមិនមានចំណេះដឹងផ្នែកច្បាប់គ្រប់គ្រាន់ ។

ការផ្តល់ហេតុផលនៃសាលក្រមមួយ ត្រូវតែធ្វើឱ្យគូភាគីជឿជាក់ថា ស្ថានភាពរបស់ពួកគេត្រូវបានពិចារណាយ៉ាងពេញលេញ ។ វាត្រូវតែបង្ហាញនូវមូលហេតុដែលអង្គហេតុមួយចំនួនដែលគូភាគីផ្តល់ឱ្យត្រូវបានចាត់ទុកថាមានសារៈសំខាន់ និងមូលហេតុមួយចំនួនទៀត ដែលមិនត្រូវបានចាត់ទុកថាមានសារៈសំខាន់ ។ លើសពីនេះទៀត ហេតុផលនៃសាលក្រមត្រូវតែបង្ហាញនូវការអនុវត្តន៍បញ្ញត្តិច្បាប់ ពាក់ព័ន្ធមួយជំហានម្តងៗ មួយមាត្រាម្តងៗ និងមួយពាក្យម្តងៗ ។

កំណត់សំគាល់: វាមិនមែនជាការផ្តល់ហេតុផលដែលគ្រប់គ្រាន់ឡើយ ដោយគ្រាន់តែប្រើឃ្លាថា "ដោយបានឃើញអង្គហេតុ និងអង្គច្បាប់ តុលាការសំរេច..." ។

ដូច្នេះ ហេតុផលនៃសាលក្រមមួយត្រូវតែពន្យល់ឱ្យបានពិស្តារ ហើយត្រូវតែអាចធ្វើឱ្យអ្នកអានដទៃទៀតអនុវត្តតាមគំនិតនីមួយៗនៃការសន្និដ្ឋានរបស់ចៅក្រម :

ឧទាហរណ៍:

- " ចុងចោទត្រូវតែសងថ្លៃខូចខាតដល់ដើមចោទ ។ យោងតាមមាត្រា... នៃច្បាប់រដ្ឋប្បវេណី ជនណាដែលរំលោភដោយក្តីធ្វេសប្រហែស លើអចលនទ្រព្យរបស់អ្នកដទៃដោយខុសច្បាប់ ហើយបណ្តលឱ្យមានការខូចខាត ត្រូវបង់ប្រាក់សងជំងឺចិត្តចំពោះការខូចខាតនេះ ។

  នៅក្នុងករណីដែលបានលើកឡើងខាងលើ ចុងចោទ ខ បានជួលផ្ទះដែលស្ថិតក្នុងស្ថានភាពល្អរបស់ ក ប៉ុន្តែពេលប្រគល់ផ្ទះមកឱ្យ ក វិញ ស្រាប់តែមានការខូចខាតដែលបណ្តាលមកពីទឹកហៀរ ។ ការខូចខាតនេះត្រូវបានបង្ក ឡើងដោយ ខ ដែលមានការធ្វេសប្រហែសទុកឱ្យទឹកហូរហៀរចេញពីអាងទឹក ។ ការខូចខាតដែលបណ្តាលមកពីទឹកហៀរ មិនមែនបណ្តាលមកពីភ្លៀងខ្លាំង ឬមកពីទឹកជោរជន់នោះទេ តែវាបណ្តាលមកពីទង្វើរបស់ ខ ដែលត្រូវប្រើប្រាស់ទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ ក ឱ្យបានសមស្រប ។ ដូច្នេះ ដោយសារទង្វើធ្វេសប្រហែសរបស់ ខ ផ្ទះរបស់ ក ត្រូវធ្វើការជួសជុលដោយចំណាយទឹកប្រាក់ចំនួន ១៥០ដុល្លារ ។

- "ចុងចោទត្រូវតែសងថ្លៃខូចខាតដល់ដើមចោទ ។ យោងតាមមាត្រា... នៃច្បាប់រដ្ឋប្បវេណី ជនណាដែលរំលោភដោយក្តីធ្វេសប្រហែស លើអចលនទ្រព្យរបស់អ្នកដទៃដោយខុសច្បាប់ ហើយបណ្តលឱ្យមានការខូចខាត ត្រូវបង់ប្រាក់សងជំងឺចិត្តចំពោះការខូចខាតនេះ ។

  នៅក្នុងករណីជាក់លាក់មួយ ចុងចោទបានបើករថយន្តរបស់ខ្លួនលឿនពេក ។ គាត់បានរំលោកលើការកំណត់ល្បឿនដែលកំណត់ដោយមាត្រា... នៃច្បាប់ចរាចរណ៍ ។ ដោយបើកលឿនដូច្នេះ គាត់មិនអាចបញ្ឈប់រថយន្តរបស់គាត់បានទាន់ពេល ហើយក៏បានបុកដើមចោទដោយអចេតនា នៅពេលដែលដើមចោទកំពុងឆ្លងថ្នល់ ។ ករណីនេះបានកើតឡើងដោយខុសច្បាប់ ដោយហេតុថា ពុំមានហេតុផលណាមួយនៃហេតុផលទាំងឡាយ ដែលមានចែងនៅក្នុងមាត្រា... នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ដែលអាចបង្ហាញថា អាកប្បកិរិយារបស់ចុងចោទត្រឹមត្រូវឡើយ ។ ជាលទ្ធផលនៃឧបទ្ទវហេតុនេះ ដើមចោទត្រូវទទួល ការព្យាបាលចំនួន ពីរថ្ងៃ នៅឯមន្ទីរពេទ្យ និងពីរថ្ងៃទៀតនៅគេហដ្ឋាន ដើម្បីបានជាសះស្បើយ ។ ដូច្នេះ ចុងចោទ បង្កការខូចខាតផ្នែកហិរញ្ញវត្ថុដោយសេចក្តីធ្វេសប្រហែស ដែលកើនដល់ចំនួនសរុបមានតម្លៃស្មើនឹងថ្ងៃធ្វើការចំនួន បួនថ្ងៃ បូកនឹងថ្លៃចំណាយលើការព្យាបាលចាំបាច់ផ្សេងៗទៀត ។ យោងតាមមាត្រា... ក្រមរដ្ឋប្បវេណី ការខូចខាតទាំងឡាយដែលត្រូវសងដោយអ្នកប្រព្រឹត្ត មិនត្រឹមតែរាប់បញ្ចូលថ្លៃចំណាយលើការព្យាបាលសុខភាពផ្លូវកាយប៉ុណ្ណោះទេ ក៏ប៉ុន្តែ ថែមទាំងការខាតបង់ផ្នែកហិរញ្ញវត្ថុដែលបង្កដោយផ្ទាល់ដោយទង្វើបំផ្លិចបំផ្លាញទៀតផង ។"

V) ព័ត៌មានអំពីសិទ្ធិធ្វើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍:

ដោយសិទ្ធិប្តឹងឧទ្ធរណ៍អាចនឹងមិនមានតម្លៃ ប្រសិនបើគូភាគីជំលោះមិនដឹងអំពីសិទ្ធិនេះនោះ សាលក្រមគួរតែបញ្ចូលផងដែរ នូវព័ត៌មានសំរាប់ហេតុផលយុត្តិធម៌អំពីពេលវេលា មធ្យោបាយ និងទីកន្លែង ដែលគូភាគី

អាចដាក់ពាក្យប្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងសាលក្រមនេះ ។ យ៉ាងហោចណាស់ គូភាគីដែលមិនត្រូវបានតំណាងតាមផ្លូវច្បាប់ដោយមេធាវីណាម្នាក់នោះត្រូវការដឹងអំពីសិទ្ធិប្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ខ្លួន ។ ព័ត៌មាននេះ ត្រូវតែនិយាយឱ្យច្បាស់លាស់អំពីទីកន្លែងដែលពួកគេត្រូវដាក់បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ អំពីគតិយុត្តិណាខ្លះដែលគេត្រូវគោរព និងពេលវេលាកំណត់បែបណាដែលគេត្រូវរក្សា ។

ដូច្នេះ យើងខ្ញុំសូមសំណូមពរឱ្យភ្ជាប់មកជាមួយនូវព័ត៌មានដ៏ខ្លីដូចខាងក្រោមនេះនៅខាងចុងសាលក្រមនីមួយៗ :

<u>ឧទាហរណ៍</u> :

"ភាគីទាំងពីរ មានសិទ្ធិដាក់ពាក្យប្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងសាលក្រមនេះក្នុងរយៈពេល ១៤ថ្ងៃ បន្ទាប់ពីពួកគេ បានទទួលអត្ថបទសាលក្រមជាលាយលក្ខណ៍អក្សរនេះដោយមានការបញ្ជាក់ជាផ្លូវការ ។ ការទាមទារប្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រូវតែធ្វើឡើងជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ហើយអាចផ្ញើទៅតុលាការដែលចេញសាលក្រមក៏បាន ឬផ្ញើទៅសាលាឧទ្ធរណ៍ដោយផ្ទាល់ក៏បាន ។ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ត្រូវរៀបរាប់ហេតុផលនៃការជំទាស់ចំពោះសាលក្រមនោះ" ។

? សំនួរសិក្សាទី ៣៣

ករណី:

ភាគី ក ទាមទារប្រាក់ចំនួន ១០០ ដុល្លារអាមេរិក ពីភាគី ខ នៅចំពោះមុខតុលាការ ។ ក និយាយថា គាត់បានផ្តល់កំចីនៃចំនួនលុយនេះឱ្យទៅ ខ ។

ខ បដិសេធការទាមទារនេះ និងនិយាយថា លុយនេះមិនដែលត្រូវបានឱ្យមកគាត់ទេ ។

ក ធ្វើឯកសារមួយស្តីពីកំចីដែល ខ បានចុះហត្ថលេខា ឱ្យទៅតុលាការ ។ វាមិនច្បាស់ទេថាតើឯកសារនេះជាឯកសារពិតប្រាកដ ឬក្លែងក្លាយ? ដូច្នេះ ចៅក្រមហៅសាក្សី គ មកដើម្បីសាកសួរព័ត៌មានលើស្ថានភាពកំចីបន្ថែមទៀត ។ ចៅក្រម បដិសេធការទាមទាររបស់ ក ។

ចូរបង្កើតនូវមូលហេតុនៃសាលក្រមរបស់ចៅក្រមដោយសង្ខេប!

? សំនួរសិក្សាទី ៣៤

សាលក្រមដែលយុត្តិធម៌មួយ ត្រូវតែផ្តល់នូវហេតុផល ។

តើហេតុផលអ្វីខ្លះដែលត្រូវលើកឡើងដើម្បីផ្តល់នូវការពន្យល់គ្រប់ជ្រុងជ្រោយនៅក្នុងសាលក្រម?